

Г. В. Білавич¹

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1555-0932>

Л. М. Височан¹

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8978-5005>

Б. П. Савчук¹

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2256-0845>

Г. І. Кліщ²

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1074-1772>

ResearcherID Q-5497-2016

Scopus Author ID 57202834170

¹Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

²Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В ДЕРЖАВАХ ЗАКОРДОННЯ КРІЗЬ ВИМІР НАУКОВОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАРАТИВІСТІВ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

H. V. Bilavych¹, L. M. Vysochan¹, B. P. Savchuk¹, H. I. Klishch²

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

²I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

ISSUES OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION DEVELOPMENT IN FOREIGN COUNTRIES THROUGH THE DIMENSION OF SCIENTIFIC DISCOURSE OF UKRAINIAN COMPARATIVISTS (LATE XX – EARLY XXI CENTURY)

Анотація. У статті проаналізовано стан дослідженості питання щодо розвитку іншомовної освіти в державах закордоння крізь вимір наукового дискурсу українських компаративістів (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Зазначено, що українські компаративісти, досліджуючи іншомовну освіту в державах закордоння (зазвичай у вимірі аналізу освітніх систем тих чи інших країн), роблять акцент на творчому використанні європейського та світового досвіду, зокрема на актуалізації вивчення іноземних мов у закладах середньої та вищої освіти України. Сучасні вчені доходять висновку, що для здобувача української іншомовної освіти важливі не тільки такі показники, як володіння лексикою і граматику мови, що вивчається, а й соціокультурна та комунікативна компетентність. Українська компаративістика має серйозні напрацювання щодо дослідження іншомовної освіти держав закордоння, започатковані ще у 90-х рр. ХХ ст. І досі важливими для сьогодення є творчі здобутки лабораторії порівняльної педагогіки Інституту педагогіки АПН України (Г. Єгоров, Л. Волинець, О. Локшина, Б. Мельниченко, О. Першукова та ін.). Сучасні компаративісти активно розробляють питання формування іншомовної компетенції здобувачів освіти.

Ключові слова: іншомовна освіта; українська компаративістика; зарубіжний досвід; іншомовна компетентність; європейські держави.

Abstract. The article analyzes the state of research on the development of foreign language education in foreign countries through the measurement of the scientific discourse of Ukrainian comparativists (late XX – early XXI century). It is noted that the globalization trends of modern society set new requirements for foreign language education, increased the role of the personality of a pupil/student and teacher/professor as subjects of the educational process, constantly cooperating and developing, conducting educational and cultural dialogue in the following areas: knowledge, culture communications, the latest communication technologies, etc. An important role in this process is given to Ukrainian comparativists, who in the early 90's of the XX century began to study the evidence of the development of foreign language education in the leading countries of the world and to acquaint with it scientists, educators who began to creatively use international educational achievements in the field of language education, in particular on the formation of communicative competence of schoolchildren. Back in the late 90's of the XX century some scientists (N. Abashkina, A. Vasyliuk, K. Korsak, N. Lavrychenko, O. Lokshyna, O. Pershukova, L. Pukhovska, etc.) emphasized that in the scientific discourse abroad foreign language education is considered as a competence/result of education, therefore there is a need to pay special attention to the language training of students,

means and forms of foreign language learning, to rethink the essence of communicative competence of pupils and students. A thorough study of this problem began in the early 2000s, which led to the expansion of the thematic range of scientific studies, strengthening their interdisciplinary focus. Ukrainian comparativists, researching foreign language education in foreign countries (usually by the analysis of educational systems of certain countries), emphasize the creative use of European and world experience, in particular the actualization of foreign language learning in secondary and higher education in Ukraine. Modern scholars conclude that for the applicant of Ukrainian foreign language education is important not only such indicators as knowledge of vocabulary and grammar of the language being studied, but also socio-cultural and communicative competence. Ukrainian comparative studies has serious work on the study of foreign language education in foreign countries, initiated in the 90s of the XX century. The creative achievements of the laboratory of comparative pedagogy of the Institute of Pedagogy of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (G. Egorov, L. Volynets, O. Lokshina, B. Melnychenko, O. Pershukova, etc.) are still important for today. Modern comparativists are actively working on the formation of foreign language competence of students.

Key words: foreign language education; Ukrainian comparative studies; foreign experience; foreign language competence; European states.

Вступ. Зі вступом України в Болонський процес у систему вітчизняної освіти було впроваджено компетентнісний підхід, зумовлений не тільки вимогами державного замовлення та працедавців, а й необхідністю підвищувати конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці, дати їм можливість вільно конкурувати з фахівцями з інших країн у рамках загальноєвропейської та світової інтеграції і глобалізації. З огляду на ці та інші чинники перед закладами середньої та вищої освіти, як і педагогічною наукою загалом, постало завдання – сформуванню в учнів/студентів ключові компетенції, а не просто ретранслювати накопичені знання, даючи їм можливість відповідати реаліям сучасного світу. Зважаючи на це, актуалізувалося вивчення зарубіжного досвіду розвитку іншомовної освіти.

Компетентнісний підхід передбачає формування компетенцій, які згодом становлять професійну компетентність випускника. Отже, глобалізаційні тенденції розвитку сучасного суспільства поставили нові вимоги перед іншомовною освітою, з утвердженням гуманістичної концепції в новій філософії освіти зростає роль особистості учня/студента і вчителя/викладача як суб'єктів освітнього процесу, що постійно співпрацюють і розвиваються, ведуть освітньо-культурний діалог у таких напрямках: знання, культура комунікації, новітні технології спілкування, проникнення в сутність предметів, явищ тощо. Тому стратегічною метою сучасної іншомовної освіти є формування високоосвіченої, інтелігентної, самодостатньої творчої особистості з інноваційним типом мислення і діяльності, здатної гідно відповісти на виклики цивілізації. Усе це потребує оновлення методології та змісту освіти загалом і мовної зокрема. Важливу роль у цьому процесі відводимо українським компаративістам, які ще на початку 90-х рр. XX ст. почали вивчати досвід розвитку іншомовної освіти в провідних державах світу та знайомити з ним науковців, осві-

тян, які стали творчо використовувати міжнародні освітні надбання в галузі мовної освіти, зокрема щодо формування комунікативної компетентності особистості школяра/студента.

Мета статті – схарактеризувати внесок українських компаративістів у дослідження проблеми розвитку іншомовної освіти в державах закордоння (кінець XX – початок XXI ст.).

Теоретична частина. Українські вчені-компаративісти слушно зазначають, що компетенція в іншомовній освіті – це результат освіти, особливість якої полягає в тому, що вона проявляється в діяльності, характеризується інтегративністю, здатністю особи не тільки передавати знання та фактичну інформацію, а й формувати ключові компетенції, результатом навчання іноземної мови в закладах освіти є певний рівень сформованості комунікативної компетенції, яка в широкому сенсі може трактуватися як здатність і готовність особистості, окрім іншого, здійснювати міжкультурну взаємодію за допомогою іноземної мови. Ще наприкінці 90-х рр. XX ст. учені (Н. Абашкіна, А. Василюк, К. Корсак, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Першукова, Л. Пуховська, А. Сбруева та ін.) наголошували, що в науковому дискурсі закордоння іншомовну освіту розглядають як компетентність/результат освіти, тому виникає необхідність приділити особливу увагу мовній підготовці здобувачів освіти, засобам і формам навчання іноземної мови, переосмислити сутність комунікативної компетенції учнів та студентів. Утім, як підкреслює дослідниця Л. Гарапко, ґрунтовне вивчення цієї проблеми розпочалося на початку 2000-х років, що спричинило розширення тематичного спектра наукових студій, посилення їхньої міждисциплінарної спрямованості [1, с. 205].

Представники української компаративістики, досліджуючи іншомовну освіту в державах закордоння (завичай у вимірі аналізу освітніх систем тих чи інших країн), робили акцент на творчому

використанні європейського та світового досвіду, зокрема на актуалізації вивчення іноземних мов у закладах середньої та вищої освіти України [3].

Сучасні дослідники Л. Гарапко, І. Розман, Б. Савчук, Н. Федчишин узагальнили науковий здобуток близько 80 українських науковців (Н. Абашкіна, О. Авксентьева, Р. Антонюк, В. Базова, В. Базуріна, Н. Бідюк, І. Білецька, І. Богданова, І. Бойчевська, Т. Боднарчук, Н. Бугасова, М. Винарчик, В. Гаманюк, О. Голотюк, Л. Гульпа, О. Дем'яненко, Л. Заблоцька, О. Заболотна, І. Задорожна, Л. Зайцева, О. Івашко, В. Калінін, О. Карп'юк, О. Коваленко, М. Кокор, В. Корнієнко, М. Лещенко, О. Литвинов, О. Локшина, О. Лопутько, С. Лук'яничук, О. Максименко, М. Махаєва, Л. Мовчан, Н. Муқан, С. Ніколаєва, О. Овчарук, О. Огієнко, Т. Окуневич, Л. Отрощенко, М. Палій, Л. Панасюк, О. Першук, В. Плахотник, А. Погрібний, В. Погребняк, І. Попеску, В. Редько, Л. Рись, І. Самойлюкевич, А. Сбруєва, В. Смелянська, Н. Совтис, І. Соколова, Є. Спіцин, М. Татєєва, Ю. Тельпуховська, І. Чернишенко, Н. Шверун, І. Шестопалова, Ю. Шийка, Н. Шумарова та ін.) [11, с. 107], який репрезентує дослідження різноаспектних площин іншомовної освіти в державах закордоння. Цілком погоджуємося з висновком авторів (Л. Гарапко, Б. Савчука, Н. Федчишин), що завдяки українським компаративістам у вітчизняній педагогічній науці кристалізувалося розуміння іншомовної освіти як засобу міжкультурної взаємодії й необхідності організації навчання іноземних мов як процесу взаємопізнання різних культур [14].

Подібні вимоги до іншомовної освіти увиразнено в Плані дій щодо створення єдиного європейського індикатора провідних компетентностей (The European Indicator of Language Competence) [15], де, окрім лінгвістичної компетентності (система внутрішньо засвоєних комунікантом знань щодо функціонування іноземної мови, що виявляється в їх використанні в мовленнєвій діяльності), актуалізовано соціальну компетентність (охоплює соціокультурний, соціолінгвістичний і професійний складники, які сприяють реалізації основної мети сучасної освіти, коли іноземна мова постає засобом соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури) та комунікативну компетентність (володіння властивими кожному висловлюванню правилами, які підпорядковуються загальним правилам граматики, що забезпечує здатність використання мови в процесі комунікації) [15].

Сьогодні українські науковці (Л. Заблоцька, О. Локшина, Н. Муқан, М. Татєєва, Ю. Шийка та ін.) іншомовну комунікативну компетентність в широкому сенсі цього слова трактують як здатність і готовність здійснювати іншомовне спілкування (як міжособистісне, так і міжкультурне) [6] і визначають взаємозв'язок між лінгвістичною компетентністю і тим, як вона реалізується в ситуаціях реального спілкування, підкреслюють, що володіння іноземною мовою – це не тільки знання лексики та граматики, а й соціальних умов їх використання, отже, в основі цього наукового дискурсу лежить продуктивний зарубіжний досвід функціонування іншомовної освіти [13].

На основі докладного аналізу структури комунікативної компетентності, представленого в працях зарубіжних лінгвістів і педагогів, що визначають основні субкомпетентності, сучасні українські компаративісти доходять висновку, що для здобувача іншомовної освіти важливі не лише такі показники, як володіння лексикою і граматиною мови, що вивчається, а й уміння вести розмову відповідно до заданого комунікативного контексту, адекватно використовувати наявні лексичні та граматичні засоби, правильно послуговуватися засобами мови відповідно до рівня формальності бесіди, уміння продукувати різні тексти з урахуванням комунікативних цілей і вміння адаптувати їх у мінливому комунікативному контексті, а також здатність використовувати мовні засоби для пошуку спільного компромісного розв'язання проблеми тощо. Іншими словами, дослідники виокремлюють такі субкомпетентності, як лексико-граматичну, контекстно-стратегічну, ситуативно-комунікативну, дискурсивно-компромисну, актуалізуючи комунікативний вимір іншомовної підготовки учнів/студентів.

Важливими (у контексті творчого використання здобутків розвитку іншомовної освіти закордоння) є висновки українських компаративістів про те, що формувати іншомовну комунікативну компетентність та осмислювати її необхідно на міждисциплінарному рівні, який ґрунтується на напрацюваннях лінгводидактики, педагогіки, психології, етнології, культурології, літератури, історії, інших гуманітарних наук [12].

Окремий вектор наукових пошуків українських компаративістів становлять дослідження таких аспектів реформування освіти в європейських державах, зокрема у вимірі іншомовної освіти, який був започаткований у 90-х рр. ХХ ст. Науковці увиразнили завдання й напрями переосмислення

усталених підходів до сфери іншомовної освіти в Україні з урахуванням вимог часу та рекомендацій Ради Європи щодо мовної освіти, до прикладу, в Угорській Республіці [2]: забезпечення можливостей для утвердження й самореалізації особистості в європейському просторі; підготовка дітей та юнацтва до багатомовності; створення умов для здобуття кожним престижної спеціальності з пріоритетним складником – знанням не менше однієї іноземної мови; спрямованість на утвердження діяльнісно-орієнтованого підходу до профілізації (двомовні школи); організація мовних таборів відпочинку з інтенсивним вивченням мови на природі тощо [2].

Виокремлюємо наукові здобутки порушеної проблеми в дослідженнях О. Першукової [9], яка актуалізувала розвиток соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови у Європейському Союзі та наголосила, що в більшості держав його визнано важливою частиною змісту навчання будь-якої іноземної мови [9], а також С. Ніколаєвої, Є. Шерстюк [7], де, окрім розробки рівнів оволодіння іноземним мовленням (контекст мовного спілкування, комунікативних завдань і кінцевої мети навчання, окреслення тем для спілкування з позицій загальних рекомендацій Комітету з питань освіти при Раді Європи), автори порушують проблему мовної підготовки майбутніх фахівців іноземної мови [5, 7, 8], та інших науковців.

Дослідники виокремлюють дидактичні умови здійснення диференційованого навчання іноземних мов здобувачами вищої освіти: передбачення викладачем іноземної мови труднощів, що можуть виникнути в студентів під час засвоєння граматичного, фонетичного або лексичного матеріалу; урахування загальної готовності студентів до наступного виду діяльності, тобто перевірка рівня сформованих знань з іноземної мови та здатності самостійно працювати; упровадження диференційованих завдань з іноземної мови для самостійного позааудиторного виконання як засобу організації самоосвіти кожного студента та сприяння пізнавальній і розумовій активності в процесі оволодіння знаннями; використання завдань індивідуального та групового характеру; забезпечення творчої активності та самостійності студентів під час виконання диференційованих завдань з іноземної мови; проведення перспективного аналізу: для чого плануються завдання, чому їх треба використати на цьому етапі заняття, як продовжити роботу на наступних заняттях тощо [10].

І досі актуальними для вітчизняної іншомовної освіти є питання щодо визначення історичних періодів формування соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови, щодо ефективних форм його реалізації у європейських країнах, а також питання щодо стратегії країн Європи в галузі навчання іноземних мов на всіх освітніх ланках. Пріоритетними напрямками розвитку й активізації системного, ефективного й скоординованого навчання іноземних мов в Україні є багатомовність і різноманітність мов, що розглядаються як важливі напрями європейської мовної стратегії [4], розвиток яких нерозривно пов'язаний із потребою вдосконалювати якість викладання й навчання іноземних мов, підвищувати рівень їх володіння, якості підручників і посібників, механізмів оцінювання, створення нової дидактики іноземних мов, яка враховувала б уже наявний зарубіжний лінгвістичний досвід і показувала б, як від вивчення однієї іноземної мови перейти до іншої, вивчати іноземні мови в дошкільній, підвищувати рівень соціокультурної компетенції учнів середньої школи тощо. З огляду на це вважаємо, що дослідження розвитку соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови у європейській шкільній освіті й досі для української педагогічної науки є актуальними й перспективними, особливо у вимірі професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Українська компаративістика має серйозні напрацювання в галузі вивчення іншомовної освіти держав закордоння, започаткованого ще у 90-х рр. ХХ ст. І досі важливими для сьогодення є творчі здобутки лабораторії порівняльної педагогіки Інституту педагогіки АПН України (Г. Єгоров, Л. Волинець, О. Локшина, Б. Мельниченко, О. Першукова та ін.). Сучасні компаративісти активно розробляють питання формування іншомовної компетенції здобувачів освіти, які, відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, повинні не тільки володіти лінгвістичною субкомпетенцією, а й уміти: висловлювати свою точку зору з певної проблеми; зважувати позитивні та негативні аспекти проблеми; використовувати комунікативні стратегії задля підтримання розмови з певної теми; підтримувати чи спростовувати аргумент/думку; підсумовувати, отримувати інформацію і коментувати її; підтримувати розмову без попередньої підготовки; розуміти й реагувати на повідомлення загального характеру та з метою отримання спеціальної інформації в текстах та-

ких типів, як: інтерв'ю, короткі навчальні бесіди, новини тощо, іншими словами, мати сформовану соціальну та комунікативну компетентності, коли іноземна мова виступає засобом соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури, володіння здатністю використання мови в процесі комунікації. Це особливо важливо для української освітньої системи, коли активно здійснюється навчання іноземних мов. Попри здобутки українських компаративістів у царині іншомовної освіти держав закордоння, досі до кінця не розроб-

леними є проблеми висвітлення в працях українських учених таких аспектів іншомовної освіти, як формування та механізми реалізації соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови в початковій та середній школі, вивчення іноземної мови як засобу й чинника міжкультурного діалогу особистості в сучасному глобалізаційному світі, питання діяльнісно-операційного компонента вивчення іноземної мови, створення якісних підручників тощо.

Список літератури

1. Гарапко Л. І. Іншомовна освіта у зарубіжних країнах: головні вектори української педагогічної історіографії / Л. І. Гарапко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»: зб. наук. праць / гол. ред. Г. В. Товканець. – Мукачево: МДУ, 2019. – Вип. 2 (10), ч. 1. – С. 204–208.

2. Гульпа Л. Ю. Тенденція розвитку іншомовної освіти у середніх навчальних закладах Угорської Республіки: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / Л. Ю. Гульпа. – К., 2007. – 231 с.

3. Заболотна О. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору / О. Заболотна // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 4. – С. 117–122.

4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

5. Калініна Л. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя іноземних мов у контексті європейських вимог / Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич. – 2014. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/481/1/04klvkev.pdf>.

6. Муқан Н. Особливості білінгвального навчання в канадських загальноосвітніх школах / Н. Муқан, Ю. Шийка // Порівняльна професійна педагогіка. – 2012. – № 2. – С. 91–97.

7. Ніколаєва С. Ю. Рівні володіння іноземним мовленням / С. Ю. Ніколаєва, О. М. Шерстюк // Іноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 69–72.

8. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–17.

9. Першукова О. Розвиток соціально-культурного компонента змісту навчання іноземної мови в європейській шкільній освіті: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. Першукова. – К., 2002. – 20 с.

10. Поп'юк М. Українські компаративісти про розвиток освіти в країнах Вишеградської четвірки / М. Поп'юк // Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти: наук.-метод. журн. – Чернівці: Черемош, 2010. – С. 33–35.

11. Розман І. Джерельна база досліджень українських науковців про зарубіжну іншомовну освіту / І. Розман, Л. Гарапко // Молодь і ринок. – 2019. – № 12 (179). – С. 106–111.

12. Тадеєва М. І. Розвиток сучасної шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи: монографія / М. І. Тадеєва. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 432 с.

13. Hymes D. H. On Communicative competence. The Communicative Approach to Language Teaching / D. H. Hymes. – Oxford, 1981. – 315 с.

14. Savchuk B. P. Content and thematic orientation of ukrainian scientific studios on the development of foreign language education abroad / B. P. Savchuk, L. I. Harapko, N. O. Fedchyshyn // Медична освіта. – 2020. – № 3 (88). – С. 69–73.

15. The European Indicator of Language Competence. Report from the Educational Council to the European Council. Barcelona, March 2002. – Access mode: <http://www.edu.languagelearning.com.ua>.

References

1. Harapko, L.I. (2019). Inshomovna osvita u zarubizhnykh krainakh: holovni vektory ukrainskoi pedahohichnoi istoriohrafii [Foreign language education in foreign countries: themain vectors of Ukrainian pedagogical historiography]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika ta psykhohohiia» – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Pedagogy and Psychology”*, 2(10) (1), 204-208 [in Ukrainian].

2. Hulpa, L.Iu. (2007). Tendentsii a rozvytku inshomovnoi osvity u serednikh navchalnykh zakladakh Uhorskoi Respubliky [Tendency of development of foreign language education in secondary schools of the Republic of Hungary]. *Candidate thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Zabolotna, O. (2014). Innovatsiini tekhnolohii vykladannia inozemnykh mov v umovakh internatsionalizatsii osvithnoho prostoru [Innovative technologies of teaching

foreign languages in the internationalization of educational space]. *Porivnialno-pedahohichni studii – Comparative and Pedagogical Studies*, 4, 117-122 [in Ukrainian].

4. Nikolaieva, S.Yu. (2003). *Zahalnoi evropeiski rekomendatsii z movnoiosvity: yuvchennia, vykladannia, otsiniuvannia [Pan-European Recommendations for language education: study, teaching, assessment]*. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].

5. Kalinina, L.V., & Samoiliukevych, I.V. (2014). *Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia inozemnykh mov u konteksti yevropeiskykh vymoh [Professional training of future teachers of foreign languages in the context of European requirements]*. Retrieved from: <http://eprints.zu.edu.ua/481/1/04klykev.pdf> [in Ukrainian].

6. Mukan, N., & Shyika, Yu. (2012). *Osoblyvosti bilinhalnogo navchannia v kanadskykh zahalnoosvitnikh shkolakh [Features of bilingual education in Canadian secondary schools]*. *Porivnialna profesiina pedahohika – Comparativ end Professional Pedagogy*, 2, 91-97 [in Ukrainian].

7. Nikolaieva, S.Yu., & Sherstiuk, O.M. (2000). *Rivni volodinnia inozemnym movlenniam [Levels of foreign language proficiency]*. *Inozemni movy – Foreign Languages*, 2, 69-72 [in Ukrainian].

8. Nikolaieva, S.Yu. (2010). *Tsili navchannia inozemnykh mov v aspekti kompetentnisnoho pidkhodu [The goals of teaching foreign languages in terms of competency approach]*. *Inozemni movy – Foreign Languages*, 2, 11-17 [in Ukrainian].

9. Pershukova, O. (2002). *Rozvytok sotsialno-kulturnoho komponenta zmistu navchannia inozemnoi movy v yevropeiskii shkilnii osviti [Development of the socio-cultural*

component of the content of foreign language teaching in European school education]. *Candidate thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

10. Popiuk, M. (2010). *Ukrainski komparatyvisty pro rozvytok osvity v krainakh Vyshehradskoi chetvirky [Ukrainian comparativists on the development of education in the Visegrad Four]*. *Osvitni i prostir. Hlobalni, rehionalni ta informatsiini aspekty – Educational space. Global, Regional and Informational Aspects: Scientific and Methodical Journal*. Chernivtsi: Cheremosh [in Ukrainian].

11. Rozman, I., & Harapko, L. (2019). *Dzherelna baza doslidzhen ukrainskykh naukovtsiv pro zarubizhnu inshomovnu osvitu [Source base of research of Ukrainian scientists on foreign language education]*. *Molod i rynok – Youth and Market*, 12(179), 106-111 [in Ukrainian].

12. Tadeieva, M.I. (2010). *Rozvytok suchasnoi shkilnoi inshomovnoi osvity v krainakh-chlenakh Rady Yevropy [The Development of Modern School Foreign Language Education in the Council of Europe Member States]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].

13. Hymes, D.H. (1981). *On Communicative competence. The Communicative Approach to Language Teaching*. Oxford.

14. Savchuk, B.P., Harapko, L.I., & Fedchyshyn, N.O. (2020). *Content and thematic orientation of ukrainian scientific studios on the development of foreign language education abroad*. *Medychna osvita – Medical Education*, 3 (88), 69-73.

15. *The European Indicator of Language Competence. Report from the Educational Council to the European Council*. Barcelona, March 2002. Retrieved from: <http://www.edu.languagelearning.com.ua>.

Отримано 16.09.21
Рекомендовано 27.09.21

Електронна адреса для листування: klishchhi@tdmu.edu.ua